

Motion till riksdagen 2013/14:Fi273

av Börje Vestlund (S)

Ansvar för kontanthantering

Förslag till riksdagsbeslut

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att se över hela kontanthanteringssystemet.

Motivering

Kontanthanteringsföretaget Panaxia gick som bekant i konkurs under hösten 2012. Det var ett svårt slag för flera av landets handlare. Både de stora koncernerna och de små butikerna, restaurangerna m.fl. drabbades. Dessutom drabbades flera bankkunder av tomma bankomater, då bankerna hade avtal med Panaxia att fylla på dessa. Detta om något visar hur känsligt vårt betalsystem är och vad konsekvensen har blivit att såväl banker som staten helt tagit sin hand från kontanthantering. Som bekant är fler och fler banker kontantfria. För den enskilda kan det te sig som helt osannolikt att en bransch som har pengar som sin kärnverksamhet inte hanterar pengar.

Det finns ytterligare synbara problem med dagens kontanthantering. Många små butiker som anser att de har så låg omsättning att ett avtal med ett kontanthanteringsföretag inte är försvarbart, har stora svårigheter att kunna sätta in pengar på sina bankkonton. Ibland kan närmaste bank finnas långt från verksamheten. Att som näringsidkare behöva åka omkring med stora summor pengar är det heller ingen som rekommenderar. Staten har ett ansvar för att det finns möjlighet att lämna in dagskassar i vissa delar av landet som helt saknar andra möjligheter. Men det gäller enbart vissa områden på gles- och landsbygd. I många av våra större städers ytterområden har som bekant en utarmning skett av såväl offentlig som kommersiell service. Där är förutom otryggheten att frakta stora summor pengar en allmän oro för otrygghet.

För den enskilde är också dagens kontanthantering ett problem. I de flesta fall är man hänvisad till bankomater som kan finnas i ens närhet eller lång borta. Det rapporteras att antalet bankomater kraftigt minskas i landet. Enligt

Fel! Okänt namn på

bankerna beror det på att det helt enkelt inte är lönsamt. Återigen ett exempel där det är tveksamt om bankerna har förstått sin roll att faktiskt ha ett ansvar för våra pengar.

Problemen med kontanthantering slutar inte här och kan inte enbart skyllas på bankerna. Riksbanken är också en del av den situation som uppstått då den sedan några år tillbaka inte har ansvar för att banker och företag har kontanter. Detta ska helt och hållet skötas av privata aktörer. Då är vi tillbaka till Panaxiakonkursen, och hur sårbart ett sådant system blir, med ett antal större och mindre företag som förlorade miljontals kronor.

Summan av allt detta är att ingen har ansvar för kontanthantering – inte staten via Riksbanken och inte bankerna. Det är istället enskilda företag, som förhoppningsvis är seriösa. Om dessa företag inte vill fortsätta att bedriva verksamheten eller som i Panaxias fall går i konkurs, så kan ingen ta över den roll som detta företag tidigare hade.

Staten har flera verktyg att ta till. Riksbanken kan ta sitt ansvar för kontanthantering. Staten kan också kräva av bankerna via oktrojförfarandet att kontanthantering ska vara en uppgift som bankerna har. Det finns säkert fler möjliga regleringar som går att göra så att kontanthantering kan bli trygg, säker och långsiktigt hållbar.

Vi är långt ifrån det kontantlösa samhället. Det finns helt enkelt många människor som föredrar kontanter. Ett skäl är att man på grund av kognitiva problem till följd av funktionsnedsättning eller ålder inte kan klara av att hantera flera koder. Det kontantlösa samhället är en skön vision men det är långt dit än.

Regeringen bör ges tillkänna behovet av se över kontanthantering i Sverige, dels vad avser ansvaret för hanteringen, dels hur ett system ska se ut som kan hantera både den enskildes och företagets behov av att kunna få tag i kontanter men också kunna sätta in kontanter på sina bankkonton.

Stockholm den 3 oktober 2013

Börje Vestlund (S)